

A „Trónfosztó óra”

I. Előzmények

A rendszerváltás idején – fiatal történelemtanárként – támadt az a gondolatom, hogy Debrecenben olyan nagy jelentőségű, országosan is jelentős történelmi események történtek, amelyeket közelebb kell hozni a debreceni tanítványaimhoz.

A történelem általában érdekli a tizenéveseket. Akiket nem, azokat zömmel a statikussága, akadémiassága, „távolsága” riasztja. Ezért izgalmassá kell tenni! A helytörténet segít abban, hogy közelebbinek érezzék a diákok. A drámapedagógiai módszerek pedig a közvetlenséget, az érintettséget, a döntések felelősségét jelenítik meg. Egyszóval érzékenyítenek és élményt adnak.

A vita, a konfliktusos helyzetek teremtése a drámapedagógia egyik legfontosabb eleme. A történelem tantárgy tananyaga tele van alkalmas lehetőségekkel. Athéniak és spártaiak; idealisták és materialisták; keresztények és pogányok; István és Koppány; katolikusok és protestánsok; girondisták és jakobinusok, kurucok és labancok, Széchenyi és Kossuth; a XX-XXI. századról nem is beszélve.

A szakirodalomban – szerencsére – bőségesen találunk anyagokat a történelem és a drámapedagógia kapcsolatára. Ötleteket, módszertani megoldásokat kaphatunk: pl. Bacskay Bea, Bayer Árpád, Knausz Imre, Szajkó Ottília, Szontágh Pál, Trencsényi László és Varga Ákos írásaiból. Külön említést érdemel a két terület (drámapedagógia és történelemtanítás) kapcsolatrendszerét számos alkalommal megmutató Kaposi József.¹

¹Bacskay Bea – Knausz Imre: Dramatikus módszerek. In: Knausz Imre (szerk.): Az évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001. 95–98. o.;

Bayer Árpád: Éld át, és megérted! – Dráma és játék történelemórán a History Hack-kel. In: Újkor.hu, 2019. szeptember 5. [<http://ujkor.hu/content/history-hack>];

Kaposi József szerk.: Diákszínház, Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest, 2016., Utószó 265-269. o.;

Szajkó Ottília: Drámapedagógia történelemórán. In: Kútbanézők, 14. sz. (2008) 147. o.;

Szajkó Ottília: A drámajáték lehetséges alkalmazási területei a történelemórán. In: Taní-tani, 13. évf. (2009) 4. sz. (47. sz.) 83–91. o. [<http://www.tani-tani.info/084szajko>];

Szontágh Pál: Alkalmazott dráma az általános iskolai történelemtanításban. In: Könyv és nevelés, 15. évf.; (2013) 4. sz. 105–115. o.

[http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/alkalmazott_drama_az_altalanos_iskolai_to_rtenelemtanitasban];

Trencsényi László: Irodalmi, történelmi játékok. Irodalmi-drámai, történelmi, pedagógiai játékok gyűjteménye. Új Helikon Bt., Budapest, 2020.;

Varga Ákos: Dráma és történelemtanítás. In: Történelempedagógiai füzetek, (2004) 17. sz. 59–71. o.

Szinte korlátlan lehetőséget kínál a kánon. Törekedtem rá a szakóráimon, és tudatosan terveztem rendkívüli alkalmakat, pl. reformációs séta és vita a debreceni Püspöki palota mellett, a Líciumfánál, ahol a debreceni hagyomány szerint a reformáció lánglelkű hirdetője, Bálint pap vitázott egy Ambrosius nevű katolikus pappal. A vita hevében állítólag Ambrosius letört egy líciumgallyat, és gúnyos kacajjal leszúrta a földre, mondva: "Akkor lesz ebből a vallásból valami, amikor ez fává nő!" És láss csodát, fa lett az ördögcárnából, ami botanikai ritkaság. Ennek analógiája, hogy a református vallás is Debrecenben lett a legvirágzóbb.²

Egyik korai emlékem a huszitizmushoz kapcsolódik. A történelem államvizsgámon – 1980-ban – a középkori parasztmozgalmakat húztam (igazi osztályharcos téma). Miután az egyetemes és magyar történelemből kiemeltem a legjelentősebbeket, a pedagógia szakmódszertanos tanár megkérdezte, hogy mit kell ebből tanítani az akkor érvényes 1978-as tanterv szerint az általános és középiskolában. Majd a válaszom után azt, hogy miként tanítanám a huszitizmust a középiskolásoknak. Egy hirtelen ötlettől vezérelve azt vizionáltam, hogy a padokból szekérvárat építenénk, az osztályt pedig két részre osztanám: kelyhesekre és táborítákra, akik „vitacsatát” folytatnának. A végén pedig én, mint Zsigmond eredményt hirdetnék. Azt a véleményt fogalmazta meg, hogy ekkora marhaságot ő még nem hallott, felforgatom a tantermet, sértem a házirendet, jobban teszem, ha nem pedagógus pályát választok.

Ezt pusztán azért meséltem el, mert ezek a módszerek újak és szokatlanok voltak akkor. Pedig mennyi kitűnő előzménye volt Comeniusnál vagy Kövy Sándornál, aki Sárospatakon a képzeletbeli Pánczél vármegye és királyi tábla ügyeit „intéztette” tanítványaival, pl. az ifjú Kossuth Lajossal.³

A történet utóélete annyi, hogy többször is megszerveztem a fent említett huszitizmus órát. Remekül sikerült. Az egykori tanítványaim érettségi találkozóinkon ma is emlegetik.

II. A „Trónfosztó óra” megtervezése

A tervezésnél lényeges kérdésekre kell választ kapni. Az első mindjárt, hogy miért ez a témaválasztás?

² Dr. Czellár Katalin-Dr. Somorjai Ferenc: Magyarország, Panoráma nagyútikönyvek; Medicina Könyvkiadó Rt., Budapest, 1998. 602.o.

³ <http://nadudvar.hu/ertektar/kovysandor/kovysandor.pdf>

Ha egy debrecenit megkérdeznénk, hogy miről ismert Debrecen a nemzeti történelemben, akkor – nagy valószínűséggel – a reformáció mellett az 1849-es eseményeket, azok közül is a Habsburg-Lotharingiai ház trónfosztását említené. Így adta magát, hogy ezzel a témával foglalkozzam.

Az 1848/49-es szakirodalom – szerencsére – elég gazdag. Ugyanez nem mondható el a debreceni helytörténeti anyagokról. Természetesen nem volt célom az, hogy komoly tudományos kutatásba fogjak, levéltári anyagokat, országgyűlési jegyzőkönyveket tanulmányozzak. Szerencsére találtam egy nagyon részletes felkészülési anyagot Szabó István professzor úr szerkesztésében: **A szabadságharc fővárosa Debrecen** címmel.

„DEBRECEN VÁROS MEGBÍZÁSÁBÓL ASZTALOS SÁNDOR, JUHÁSZ GÉZA, RÉVÉSZ IMRE, SZABÓ KÁLMÁN KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL”

„AZ 1848–49. ÉVI SZABADSÁGHARC SZÁZÉVES FORDULÓJÁRA KIADJA DEBRECEN VÁROS ÉS A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA 1948.”

A kiadvány gazdag hazai és külföldi szakirodalom alapján készült, igényes tárgy- és névmutatóval rendelkezik. Nem tudományos igényességgel, hanem epikus formában írja le a történeteket, ami a középiskolás diákok számára kedvezőbb.

Döntően ennek az alpműnek a felhasználásával emeltem ki - egy történelem fakultációs tanítványom segítségével - azokat a lényeges tartalmi kérdéseket, amellyel Debrecenben 1849. január és április között a képviselők foglalkoztak.

Ebből született meg a rendhagyó óra vázlata:

1. A purifikáció – Kik és miért nem jöttek el Debrecenbe? A távollévő képviselők igazolása.
2. Az OHB, az Országos Honvédelmi Bizottmány és a képviselőház viszonya
3. A „pártok” programjai
4. Falvak és városok kérései (10)

Geszteréd

Ér-Keserű

Vári

Berek-Böszörmény

Asszonyvásár

Gacsály

Eger

Nagyvárad

Diószeg

Félegyháza

5. Az adózás kérdése
6. A „gyémánt-per”
7. A „Közlöny ügy”
8. A nemzetiségi kérdés
9. A háború vagy béke kérdése; trónfosztás

Hol tartsuk meg a rendhagyó órát?

Mivel az országgyűlés képviselőháza a Református Kollégium Oratórium termében ülésezett, így természetesen az eredeti helyszínén.⁴

Mennyi legyen az óra időtartama, hogy beleférjen a mindennapos iskolai munkába?

Azért terveztem 60 percesre magát az órát, mert iskolámból, a Debreceni Ady Endre Gimnáziumból indulva a Széchenyi és Piac utca sarkán lévő épületnél megemléztünk, hogy a főrendiház mindössze tizennégy Debrecenbe érkezett képviselővel - az emeleten - ülésezett Perényi Zsigmond báró (másodelnök) vezetésével. A Piac utcán mellette lévő ház – ma már sajnos nem létező – erkélyéről beszélt először Kossuth Lajos a debreceniekhez, itt nevezte Debrecen „a magyar szabadság őrvárosának”.

Ezzel az épülettel szemben a Povolny Ferenc tervezte Városháza épületében lakott 1849. január eleje és május vége között Kossuth.

A Nagytemplom felé haladva van idő a Kossuth-kultusról, a legendákról, a Kossuth nótákról beszélni a Kossuth szoborcsoport előtt, valamint megemléteni, hogy Debrecen lakossága számára a Nagytemplomban, nyilvános ülésen, nyitott kapuk mellett történt a trónfosztás kihirdetése, hogy Debrecen lakossága nagy számban megjelenhessen. A döntés azonban hosszas és kemény viták után a templom mögötti Református Kollégium Oratóriumában (imatermében) történt. A Kollégiumban őrizték a koronázási ékszereket is. Beleszámolva a rövidebb utat az iskolába visszafelé menet, összesen kb. 90 perces a teljes időtartam, ami az iskolai „időszámításban” két tanórának felel meg, így nem jelent nagy munkarend változtatást.

⁴ I. n. A szabadságharc fővárosa Debrecen; Szabó István szerk.; Debrecen város és a Tiszántúli Református Egyházkerület, Debrecen, 1948.

III. A Trónfosztó óra megszervezése

Természetesen minden osztályomat megkérdeztem, hogy van-e kedvük ehhez a játékhoz. Miután vállalták, a felkészítés már a témát megelőző történelem órákon folyt egészen a reformkortól kezdve. Igyekeztem kellő motivációval élve tanítványaimat az események részesévé tenni.

Hogy oldjam meg, hogy valódi konfliktusos helyzetbe kerüljenek a diákok? Hogyan készüljenek fel?

A konfliktusos helyzetet a két markáns politikai irányzat felől kellett megközelíteni. Az egyik a Konzervatív Párt volt, amelyet sokan Békepártnak hívtak, az ellenzék pedig „Alkupártnak” csúfolt.⁵

A másik a Radikális Párt vagy Baloldal, amelyet – a kalapjukba tollat tűző képviselőiről – „Flamingóknak” is neveztek.

Az ő vitájuk adta a választás alapját. A Szabó István műből kiválasztottam azokat a részeket, amelyek az egyik és amelyik a másik álláspontot fejtették ki. Választottam az adott kérdésben leginkább megnyilvánuló képviselők közül egyet az egyik, egyet a másik táborból. A témát hozzájuk rendeltem, hangsúlyozva, hogy ez csak játék, a valóságban nem biztos, hogy pont ők és teljesen így fogalmazták meg.

A készüléshöz ezeket az anyagokat adtam – önkéntes jelentkezés alapján. Természetesen javasoltam, hogy nézzenek utána az internet segítségével. Hangsúlyoztam, hogy ez **egy spontán játék**, nem színház, magunknak játsszuk el, saját élményeinket gazdagítja. Kértem, hogy tájékozódjanak arról is, hogyan tárgyalhattak, mi módon szavaztak a korabeli képviselők. Az is a játék része, hogy mindenki férfi szerepet játszik, hiszen a nőknek még nem volt választójoguk.

Két szereplő kiválasztása nagyon fontos kérdés. Az egyik a megbízott házelnök, Almásy Pál, a másik pedig az OHB elnöke, Kossuth Lajos.

Almásy szerepénél külön kellett felkészíteni a vállalkozó tanulót, hogy milyen módon irányítson, szavaztasson, napoltasson el – adott esetben, ha úgy látja – bizonyos témákat. Kinek adjon szót, stb.

⁵ Hermann Róbert: Kossuth Lajos élete és kora, Pannonica Kiadó, h.n.,2002.

Kossuth szerepe az egyetlen, akinél olyan fix szöveget adtam, amit meg kellett tanulnia. Ez az eredeti trónfosztáskor elmondott beszédnek a rövid változata, benne az elején a megfázására történő hivatkozással, ami emberibbé, közvetlenebbé teszi a tartalmat.

Tekintettel arra, hogy a tervezett napirendben 9 téma szerepel 2-2 hozzászólóval, a falvak, városok kérései esetében pedig 10 szereplő a tervezett, ez összesen 28 fő, lényegében egy egész osztály. Az esetleg kimaradóknak is marad szerep. Az egyik egy futár, a másik pedig egy „énekes”.

Fontos hangsúlyozni a **spontán hozzászólások** lehetőségét. Ez teremti meg arra a lehetőséget, hogy egy-egy felkészült diák a témában a véleményét kifejtse. (Ezek adják-adják a legemlékezetesebb pillanatokat.)

Egy előzetes tanítási órán a szerepeket és a hozzájuk kapcsolódó szövegeket osztottam ki. A házelnököt és a Kossuthot megszemélyesítő diákkal tanórák után foglalkoztam. Kiválasztottam egy tanulót, aki az utolsó napirendi pont vitája közben egy telegramot hoz Almásy Pál házelnöknek, melynek tartalma az ún. olmützi alkotmány hazánkat súlyosan érintő pontjai. Egy másik tanulót pedig – akiről tudtam a többiektől, hogy jó hangja van, arra kértem, hogy a trónfosztás kimondásakor kezdje el a Himnuszt énekelni. Ez az óra tetőpontja. Érzelmileg is megérinti a tanulókat, csakúgy, mint az eredeti helyszín, a sárgaréz névtáblákkal jelölt egykori padok, ahol az általuk megszemélyesített szereplők közül többnek a neve megtalálható, a falakon eredeti 1848-as zászlók.

IV. A forgatókönyv

1. Almásy Pál megbízott házelnök köszöntője

Ismertetője:

A purifikáció – Kik és miért nem jöttek el Debrecenbe? A távollévők igazolása

A Főrendiházról

Debrecen most „a magyar szabadság őrvárosa”

2. A purifikációról

Bezerédy István (Békepárt)

Palóczy László (Radikális)

3. Az OHB, az Országos Honvédelmi Bizottmány és a képviselőház viszonya

Halász Boldizsár (Békepárt)

Madarász László (Radikális)

4. A „pártok” programjai

Kovács Lajos (Békepárt)

Irányi Dániel (Radikális Párt)

5. Falvak és városok kérései (10)

Geszteréd

Ér-Keserű

Vári

Berek-Böszörmény

Asszonyvásár

Gacsály

Eger

Nagyvárad

Diószeg

Félegyháza

6. Az adózás kérdése

Pálffy János (Békepárt)

Újházy László (Radikális Párt)

7. A „gyémánt-per”⁶

Kazinczy Gábor (Békepárt)

Madarász László (Radikális Párt)

8. A „Közlöny ügy”⁷

Madarász József (Radikális Párt)

Kemény Zsigmond báró (Békepárt)

9. A nemzetiségi kérdésről

Vlád Alajos román anyanyelvű képviselő

Nyáry Pál (OHB)

10. A háború vagy béke kérdése

Bartal György (Békepárt)

Asztalos Pál (Radikális Párt)

Közben: Telegram

11. Almásy Pál felkéri Kossuthot a határozati javaslatának ismertetésére

⁶ Hermann Róbert: A Zichy-gyémántok – A magyar történelem rejtélyei; Kossuth Kiadó, Budapest, 2016.

⁷ Arcanum kézikönyvtár – Jókai Mór Összes Művei – Cikk a forradalom évéből – Közlöny, 1849. február

12. Kossuth „trónfosztó” beszéde⁸
13. Almásy Pál szavaztat → közfelkiáltással
14. Himnusz (spontán)

V. Értékelés és emlékezetes pillanatok

Az óra utólagos értékelése nagyon fontos. Szakmai szempontból fontos elemezni, hogy milyen döntéseket hoztak a képviselők? Ezek mennyiben feleltek meg a valóságnak? Ha nem, akkor mi az amire nem figyeltek. Tartalmilag hogyan sikerültek a felkért hozzászólások? Milyen volt a játék? Élvezték-e? Természetesen szövegesen és ötösökkel is értékelem őket.

Volt olyan osztályom, akik a Református Kollégium Gimnáziumának tanulóitól bocskai ruhákat szereztek, hoztak régi fokost, fapipát. A lányok közül többen még bajuszt is festettek maguknak. Élvezték, hogy „saját” nevet találhattak ki a városok és falvak kéréseinél. A nemzetiségi kérdésnél az egyik esetben egy Oláh vezetéknévű tanítványom megtanult 1-2 mondatot románul, és románul kezdte a hozzászólását, ami jó értelemben véve zavart okozott. Szakmailag a legnagyobb élményem az volt, amikor a szintén jelenlévő osztályfőnökre és rám mutatva az egyik „képviselő” a házelnöktől megkérdezte, hogy mi mit keresünk az ülésen. Ő pedig annyira felkészült az áprilisi törvényekből, hogy fejből idézte a IV. tvck 10. §-át, hogy az ülések hivatalból nyilvánosak, így feltételei az érvényes határozathozatalnak.⁹ Fellélegezhettünk...

Egyik dráma tagozatos tanítványom, aki Újházy László szerepét kapta, utánanézett, és valahol azt olvasta, hogy Amerikában öregkorára megzavarodott, így már az órán mutatta ennek szolid jeleit.¹⁰

A futár ötlete akkor merült fel bennem, - aki „csak” oldalt ült mindig a „páholyan”, azaz fapadon – amikor a háború és béke kérdésében sokkal ügyesebb, talpraesettebb volt a „Békepárt”, A radikálisok minden érvét megcáfolták, így dramaturgiailag semmi sem indokolta a trónfosztást. Ezért gyorsan írtam egy telegramot „Olmützből” a házelnöknek:

⁸ Kossuth Lajos: Írások és beszédek 1848-1849-ből, szerk.: Katona Tamás, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1994., 353-374. o.;

⁹ <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=84800004.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D27>

¹⁰ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/u-783F4/ujhazy-laszlo-78412/>

TELEGRAM

Küldi a magyar kormány olmützi és kremsieri megbízottja

Almásy Pál megbízott Házelnök Úr

saját kezeihez

*A trónbitorló Ferenc József egy úgynevezett alkotmányt adott a népeinek, **el nem ismerve az Áprilisi törvényeket.***

Az alkotmány szerint az ausztriai császárság koronatartományokból áll, a Szent Korona országait ezért felosztotta Magyar Királyságra, Erdélyi Fejedelemségre – az uniót Erdéllyel semmisnek nyilvánítva, – Katonai határőrvidékre és az úgynevezett „Háromegy Királyság”-ra: Dalmát–Horvát–Szlovén Királyságra.

A császári házhoz lojális Horvátország Dalmácia mellett megkapja a Magyar Királyságtól elvett Fiume kikötővárost is.

Az alkotmány szerint a császárt abszolút vétőjog illeti meg és ő gyakorolja a kizárólagos törvényhozó- és végrehajtó hatalmat.

Kelt: Olmützben, az Úr 1849. esztendejének március 4-i napján

Szerencsére érezte a tanuló, hogy a telegramot fel kell olvasnia a Képviselőház előtt. A hírtől aztán erőre kaptak a radikálisok. A tanulsága számomra az volt, hogy ezt követően minden alkalommal volt futár-jelenet. Közvetlenül az óra előtt – „titkos” megbízást adtam egy más szerepet nem játszó tanulónak, aki a boríték tartalmával nem volt tisztában, csak sietve odavitte az én jelzésemre a házelnökhöz. Kossuth a szószékről beszélt természetesen.

Emlékezetes volt az az alkalom is, amikor fent az Oratórium terem karzatán éppen karbantartási munkát végeztek, és nem lehetett leállni vele. Eleinte még dolgoztak a munkások, majd a karzat szélére támaszkodva figyeltek, később már megtapsolták a hozzászólásokat, a végén pedig vigyázzban állva hallgatták a himnusz.

A felhasznált irodalom jegyzéke:

- A szabadságharc fővárosa Debrecen; Szabó István szerk., Debrecen város és a Tiszántúli Református Egyházkerület, Debrecen, 1948.;
- Arcanum kézikönyvtár – Jókai Mór Összes Művei – Cikkek a forradalom évéből – Közlöny, 1849. február;
- Bacskey Bea – Knausz Imre: Dramatikus módszerek. In: Knausz Imre (szerk.): Az évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001. 95–98. o.;
- Bayer Árpád: Éld át, és megérted! – Dráma és játék történelemórán a History Hack-kel. In: Újkor.hu, 2019. szeptember 5. [<http://ujkor.hu/content/history-hack>];
- Eck Júlia – Kaposi József – Körömi Gábor (2023): A szociális kompetenciák fejlesztése a dráma szemléletmódjával. In.: Gombocz Orsolya-Szőke Milinte Enikő (szerk.): A mentorálás támogatása a Tanítsunk Magyarországot programban. PPKE, Budapest. 71-86.o.;
- Hermann Róbert: A Zichy-gyémántok – A magyar történelem rejtélyei; Kossuth Kiadó, Budapest, 2016.;
- Hermann Róbert: Forradalom és szabadságharc 1848-1849; Kossuth Kiadó, Budapest, 2013.;
- Hermann Róbert: Szószék és csatatér (Politikusi naplók és visszaemlékezések 1848-1849) Balassi Kiadó, Budapest, 2000.;
- Hermann Róbert: Kossuth Lajos élete és kora, Pannonica Kiadó, h.n.,2002.;
- Kaposi József szerk.: Diákszínház, Szaktudás Kiadó Ház Zrt., Budapest, 2016., Utószó 265-269. p.
- Kaposi József és F. Dárdai Ágnes(2020): Változó történelemtanítás Magyarországon (1990-2020) Trendek, mozaikok, mintázatok In. A történelemt@nítás a történelemtanításért Magyar Történelmi Társulat ISBN(print): 978-963-9223-20-2; ISBN(pdf): 978-963-9223-21-9 URL;
- Kossuth Lajos: Írások és beszédek 1848-1849-ből, szerk.: Katona Tamás, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1994., 353-374. o.;
- Rózsavölgyi Gábor: Didaktika - Tantervelmélet, Klio Bt, Debrecen, 2009.;
- Szajkó Ottília: Drámapedagógia történelemórán. In: Kútbanézők, 14. sz. (2008) 147. o.;

Szajkó Ottília: A drámajáték lehetséges alkalmazási területei a történelemórán. In: Tanítani, 13. évf. (2009) 4. sz. (47. sz.) 83–91. o. [<http://www.tani-tani.info/084szajko>];

Szontágh Pál: Alkalmazott dráma az általános iskolai történelemtanításban. In: Könyv és nevelés, 15. évf. (2013) 4. sz. 105–115.

o.[http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/alkalmazott_drama_az_altalanos_iskolai_tortenelemtanitasban];

Trencsényi László: Irodalmi, történelmi játékok. Irodalmi-drámai, történelmi, pedagógiai játékok gyűjteménye. Új Helikon Bt., Budapest, 2020.

Rózsavölgyi Gábor címzetes igazgató, Debreceni Ady Endre Gimnázium; volt középiskolai történelem- és drámatanár; volt egyetemi óraadó, Debreceni Egyetem BTK Neveléstudományi Intézet

Absztrakt

A tanulmány egy élménypedagógiai kezdeményezést mutat be, amelynek célja a múlt eseményeinek közelebb hozása a diákokhoz helytörténeti és drámapedagógiai eszközökkel. A szerzőben a rendszerváltás idején született meg az ötlet, hogy Debrecen – a reformáció és az 1849-es trónfosztás városa – történelmét a diákok ne csupán könyvből ismerjék meg, hanem személyesen éljék át. A „Trónfosztó óra” központi témája az 1849. áprilisi debreceni országgyűlés, amely kimondta a Habsburg-Lotharingiai ház trónfosztását. Az előkészítéshez a szerző fő forrásként Szabó István munkáját használta, amely közérthetően foglalja össze a szabadságharc ekkori fővárosában zajló eseményeket. A diákok szerepekhez jutottak: tisztségviselőket, képviselőket, falusi és városi küldötteket, futárt és énekest alakítottak, miközben két politikai tábor, a békepártiak és a radikális „flamingók” vitáztak. Az óra dramaturgiáját fokozta egy váratlan „telegram” felolvasása az olmützi alkotmányról, tetőpontját a trónfosztás kimondása és a Himnusz eléneklése jelentette, amely érzelmileg is megérintette a résztvevőket. A rendhagyó óra egyszerre adott mélyebb történelmi ismereteket és maradandó közösségi élményt, bizonyítva, hogy a történelem nemcsak megtanulható, hanem át is élhető.

Abstract

The study presents an experiential pedagogical initiative, which aims to bring the events of the past closer to students using local history and drama pedagogical tools. The author had the idea during the change of regime that students should not only learn about the history of Debrecen – the city of the Reformation and the 1849 dethronement – from books, but also experience it personally. The central theme of the “Dethronement Hour” is the Debrecen National Assembly in April 1849, which declared the dethronement of the Habsburg-Lotharingen House. The author used the work of István Szabó as the main source for the preparation, which summarizes the events taking place in the capital of the war of independence in a simple way. The students were assigned roles: they played officials, representatives, village and city delegates, a courier and a “singer”, while two political camps, the peace supporters and the radical “flamingos”, debated. The drama of the lesson was enhanced by the reading of an unexpected “telegram” about the Olomouc Constitution, culminating in the pronouncement of the abdication and the singing of the National Anthem, which also touched the participants emotionally. The unusual lesson simultaneously provided deeper historical knowledge and a lasting community experience, proving that history can not only be learned, but also experienced.

Kulcsszavak

magyar

helytörténet, élménypedagógia, kompetencia-fejlesztés, motiváció, drámajáték

angol

local history, experiential pedagogy, competence development, motivation, drama play